

Republika Hrvatska
Županijski sud u Zadru
Zadar, Ulica plemića Borelli 9

Poslovni broj: 5 Gž-603/2020-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Zadru, po sucu toga suda Marinu Grbiću, u građanskopravnoj stvari tužitelja Čistoće d.o.o. OIB: 02371889218 iz Varaždina, Ognjena Price 13, zastupan po punomoćniku Krešimiru Jelakoviću, odvjetniku u Odvjetničkom društvu Jelaković & partneri u Varaždinu, protiv tuženika Matije Mikca OIB: 01881329881 iz Varaždina, Lošinjska 14, zastupan po punomoćnicima Hrvoje Petrić i Ana Petrić, odvjetnicima u Odvjetničkom društvu Petrić i dr. u Varaždinu, radi naknade štete, odlučujući o žalbi tužitelja protiv presude Općinskog suda u Varaždinu od 10. travnja 2020. poslovni broj Pn-52/2019, dana 22. srpnja 2020.,

p r e s u d i o j e

Odbija se žalba tužitelja Čistoće d.o.o. iz Varaždina kao neosnovana i potvrđuje presuda Općinskog suda u Varaždinu od 10. travnja 2020. poslovni broj Pn-52/2019, s time da se odbija i zahtjev za naknadom troška žalbenog postupka.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom suđeno je:

„1. Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja Čistoća d.o.o., Varaždin, OIB: 02371889218, koji glasi:

"I. Nalaže se tuženiku Matija Mikac, Lošinjska 14, Hr-42000 Varaždin, osobni identifikacijski broj (OIB): 01881329881, da na ime naknade štete zbog povrede prava osobnosti tužitelju, društvu Čistoća d.o.o., sa sjedištem u Varaždinu, Ognjena Price 13, osobni identifikacijski broj (OIB): 02371889218, isplati novčani iznos od 30.000,00 kn uvećan za zakonske zatezne kamate koje teku od dana podnošenja tužbe pa do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri (3) postotna poena, a u slučaju promjene kamatne stope u skladu s člankom 29. Zakona o obveznim odnosima, a sve to u roku od 15 dana.

II. Nalaže se tuženiku da u roku 15 dana tužitelju naknadi parnične troškove ovog postupka."

2. Nalaže se tužitelju Čistoća d.o.o., Varaždin, OIB: 02371889218 da tuženiku Matiji Mikac, OIB: 01881329881 nadoknadi parnični trošak u iznosu od 7.500,00 kn, sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od 10. travnja 2020. pa do isplate po stopi određenoj uvećanjem

prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godinu dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, u roku 15 dana.”

Protiv gornje presude žali se tužitelj zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, pobijajući i odluku o trošku, uz prijedlog da se odluka preinači ili ukine.

Na žalbu nije odgovoreno.

Žalba nije osnovana.

Sud prvog stupnja svoju odluku vrlo detaljno obrazlaže time:

- da nije sporno da je tuženik izjavio na javnom prosvjedu održanom dana 5. siječnja 2019. ono što tužitelj citira u točki a) tužbe dana 5. siječnja 2019. na javnom skupu naveo "...skupil sam neke brojke koje su javno dostupne i koje nam daju ajmo reć za pravo da tvrdimo da na neki način smo svi oštećeni, ili kak god hoćete reć.."; " drugim rijećima da nam naplaćuju stvari koje ne bi trebali, ne?!.."; "Znaći po mojim proraćunima, uz prijedlog koji sam dal, kuće su mogle praktićki doći na cijenu ispod 01.07.."; "nekih 6-7000 domaćinstava, kuća, mjesećno u kasicu njihovu ubaci viška oko 130-140000 kuna, I to je tak, ne?! Znaći nije to neka velika lova ali zašto ne zna se.."; "...u mećuvremenu kak sam prije rekel sto i nešto tisuća kuna mjesećno, znaći skoro pol milijona kuna se uzme graćanima u kućama..i to je znaći kod nas se to zove šlamperaj..", b) da je 4. sijećnja 2019. u Facebook grupi Varaćdinsko smeće objavio"...Sve brojke govore jedno, a ekipica skuplja novce i smislja opravdanja (svaki tjedan ili mjesec drugo), vrijeme prolazi, racuni se placaju i mic-po-mic ostvaruju ekstra prihodi na racun gradana..", "... Posljedica se zna (a zapravo, ništa se ne mijenja jer je isti princip «pljaćke» graćana na rasporedu od 01.07.) - kuće placaju koliko placaju... a najnoviji podaci sugeriraju prosjećno generiranje malo više od 6kg papira mjesećno!? A odvozi se dvaput po 120l. Dakle, duplim odvozima, ne samo da graćani placaju nepotrebno, nego i tvrtka u suvlasništvu grada (NO baš briga, NO je posebna prića) oćito radi daleko od optimalnog. Vozi i skuplja poluprazne kante?! I troši naše novce!?" 5.1.2019. "...I dalje tvrdim da kod nas nisu problem jedinice cijene nego broj odvoza i da smo dosad vec mogli imati najnize cijene kuca u RH (a i od 01.07. da se sve bazira na brojevima koji su objavljeni...)..", 7.1.2019. "Neoptimalno funkcioniranje sustava je rezultiralo odvozima oko 7 ili manje kg papira mjesećno, i to se naplaćuje 30-tak kuna, kućama. Slićno i plastika, dva odvoza, a mogao bi jedan, s istim vrećama + poćinje opet prića za povratnom naknadom za mlijeko i jogurte... Interpretacija naplate i sustava odvoza se moćda mogla dodatno «rasćlaniti», konzultacijama sa ostalima i ministarstvom, a ne svaćama i optućbama javnim (npr. Prekom)... Jer ispada, prema nalazima vrljih inspećcija da svi dobro rade... I mi i oni, i svi... A u svakom sustavu je jasno da nešto nije u potpunosti kak treba (biootpad u Prekomu, broj odvoza kod nas u Gradu, jedna fiksna cijena paušala kod nas, kod njih različite klase paušala, kod mnogih čak...- kod nas je tak i skoro sve po zakonu osima manjka spremnika...). Znaći «pljaćka» ili kak god je tih 5-6 ili koliko mjeseci naplate... razlika onog što je bilo i što te biti po novoj odluci u stanovima *broj stanova + razlika onoga što moćže biti i što je po kućama broj + broj kuća...Dakle, na kućama, što sam javno rekao..130-140.000 kn mjesećno, *5, *6, *9 (još tri mjeseca, kao, navodno).. nije to ni tak malo. Ukratko, obvezna naplata usluge koja nije nućzna.. A Čistoća ima sve podatke koje je mogla koristiti u optimizaciji... Čak i njihov/fondovski obraćun 60 kg papira na 1000L daje za pravo za kuće da ispadnu ispod 120L mjesećno..."; "...optimum odrećuje firma kojoj je cilj optimalno poslovanje.. Ovdje to nije slucaj..."; "...Uostalom prijedlog za stanove je temeljen na njima (a spremnici

fale i cistoca ocito mora namaknuti visak u kucama).."; "Varaždinci ZA Čehoka koji ste vi debili, katastrofa! Anonimci, bezlični, bezobrazni. Da sam vam ja gazda, ribali bi mi pločice na Korzu za kaznu... Svaki dan bih udarao glavom u zid kakvi me poslušnici okružuju... Joj. Ljigilji". 8. 1.2019. "...Tko si ti anonimče? Čitaj kaj pišem - građanin bez mandata iznosi javno svoje misljenje da ste muljatori. Točka. Tuži, ako imaš ime i prezime! Ili odi zagrlj vodi i tješite se...", 12. 1.2019. "..Sad idem naopacke. Vise ne objavljujem obracun nego samo rezultate (nek Cistoca racuna za grad - Ivan Čehok). „Pitam - jel' moguće da je «Cistocin dio» u najboljem slucaju (kuca s komposterom) cak 150% visi u odnosu na (u medijima stoput proklete) troskove zbrinjavanja (37 kn za uslugu s jednim MKO odvozom)?.. ", 15. 1.2019. "..Tak je Aktualne cijene mogu pasti značajnije samo ako se usluga reducira. Nekima to odgovara, nekima ne (prosjeck ukazuje da bi se moglo, no prosjeck je prosjeck)...." i c) 15.04.2019. "Predragi, evo i novih dokaza o tome kako mali Beč funkcioniira. Ovo pišem "u strahu" (znate da toga kod mene nema, možda neka patologija - sigurno o tome razmišljaju Zlatan Avar i ekipa?!) da bi me sad i odvjetničko društvo Jelaković&Partneri moglo tužiti za uvredu, klevetu, tko zna što... A i g. Skroza i Čistoća... Jer, ja tu sad opet posprdno o svemu + kopirat ću stare izjave zbog kojih me tužili. Naravno, da bude jasno (nemam taj dio dokumenta, možda je npr. Čehok zaslužan za povlačenje tužbe, možda Avar, možda NO Čistoće... javite se, zaslužnici!), tužba je povučena vrlo brzo nakon što je predana na Općinski sud!""...skupil sam neke brojke koje su javno dostupne i koje nam daju, ajmo reć', za pravo da tvrdimo da smo na neki način svi oštećeni, ili kak god hoćete..." ...u međuvremenu, kak sam prije rekel, sto i nešto tisuća kuna mjesečno, znači skoro pol milijuna kuna se uzme građanima u kućama... i to je... znači kod nas se to zove šlamperaj." Pa onda i pisao na društvenim mrežama... "...optimum određuje firma kojoj je cilj optimalno poslovanje... Ovdje to nije slućaj." Hm, čini se da Čistoća zna ili je dio anonimne priče Varaždinci za Čehoka - jer i tu ih muči kad velim... "Varaždinci za Čehoka, koji ste vi debili, katastrofa! Anonimci, bezlični, bezobrazni. Da sam vam ja gazda ribali bi mi pločice na Korzu za kaznu... Svaki dan bih udarao glavom u zid kakvi me poslušnici okružuju... Joj. Ljigiljig". A posebno ih muči (opet kod anonimaca) "...Tko si ti anonimče? Čitaj kaj pišem - građanin bez mandata iznosi javno svoje mišljenje da ste muljatori! Točka. Tuži, ako imaš ime i prezime...". Hm. Jel' to anonimci koriste Čistoću kao artiljeriju?! Čistoću koja je "naša" firma?!?

- da je sporno je li tim izjavama i objavama u Facebook grupi "Varaždinsko smeće" i "Varaždinci za Čehoka" zloupotrijebio slobodu izražavanja na štetu poslovnog ugleda tužitelja te je li tim svojim izjavama i objavama zapravo nanio štetu tužitelju, odnosno povrijedio ime, ugled i čast tužitelja. Sporno je i odnose li se sve te izjave i objave na tužitelja, te da li su iste klevetničke, neistinite i paušalne ili predstavljaju vrijednosni sud tuženika. Prema odredbi čl. 19. Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine», broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 - dalje ZOO) svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom. Pod pravima osobnosti razumijevaju se pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i drugo, a iz odredbe čl. 19. st. 3. ZOO-a proizlazi da pravna osoba ima sva navedena prava osobnosti, osim onih vezanih uz fiziološku bit fizičke osobe, a osobito pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr. Povreda ovih prava daje oštećeniku pravo tražiti naknadu neimovinske štete sukladno čl. 1100. st. 3. ZOO-a kojom je propisano da će za povredu ugleda i drugih prava osobnosti pravne osobe, sud ako procjeni da to težina povrede i okolnosti slućaja opravdavaju, dosuditi joj pravićnu novćanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema, no tu valja reći da svaka povreda prava osobnosti iz čl. 19. ZOO-a ne znači bezuvjetno i pravo oštećenika na isplatu pravićne novćane naknade. To će pravo u slućaju spora oštećenik ostvariti samo ako je ta povreda iznimno teška tako da je kod

oštećenika opravdano mogla izazvati osobito intenzivnu duševnu bol zbog povreda ugleda i časti. Stoga je prema stajalištu suda tu vrstu naknade potrebno ograničiti samo na takve iznimno jake napade, koji prema svojem intenzitetu, trajanju i prilike sredine uzrokuju jasno manifestiranu povredu časti i ugleda, odnosno, da bi se dosudila naknada štete zbog povrede prava osobnosti jačina povrede i njezin intenzitet trebaju opravdavati dosudu naknadu štete,

- da na temelju cjelokupnog provedenog postupka prvenstveno na temelju pregleda cjelokupnog govora tuženika na javnom prosvjedu dana 5. siječnja 2019. te čitanjem tuženikovih objava na Facebook grupi "Varaždinsko smeće" i "Varaždinci za Čehoka" te na temelju iskaza stranaka sud je zauzeo stajalište da tuženikovu izjavu na javnom prosvjedu održanom 5. siječnja 2019. i objave i napise u navedenim facebook grupama treba sagledati u kontekstu cjelokupne situacije, odnosno da sporne izjave tuženika i njegove napise na facebook grupi "Varaždinsko smeće" i "Varaždinci za Čehoka" nije moguće promatrati izolirano kako ih je tužitelj u tužbi citirao i izolirano od javne rasprave koja je trajala na području Grada Varaždina neposredno prije i nakon što se počeo primjenjivati novi Cjenik tužitelja za javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području Grada Varaždina koji je objavljen u Službenom vjesniku Grada Varaždina broj 3/2018 i počeo se primjenjivati od 1. srpnja 2018. i kojim je usluga za pojedine kategorije korisnika te javne usluge nedvojbeno značajno poskupjela te je u narednom razdoblju došlo do značajnog medijskog praćenja te teme kao i nezadovoljstva korisnika tužiteljevih usluga. Nije sporan način na koji se donio taj cjenik, odnosno da je tužitelj dao prijedlog tog cjenika te da je gradonačelnik Grada Varaždina Ivan Čehok dao suglasnost na isti 28. ožujka 2018. što je i utvrđeno uvidom u navedenu suglasnost objavljenju u Službenom vjesniku Grada Varaždina broj 3/2018. U postupku je utvrđeno i da je na taj cjenik istog dana dala suglasnost i Sanja Keretić kao predstavnica potrošača u Savjetu za zaštitu potrošača javnih usluga Grada Varaždina, no da valja reći da iz istog proizlazi da je ista dala kritiku na visinu cijene navedene obvezne minimalne javne usluge, te je ista navela da je Uredba o gospodarenju komunalnim otpadom loša i protivna Zakonu o održivom gospodarenju otpadom i Ustavu te da je upućen zahtjev za pokretanje postupka za ocjenu sukladnosti Uredbe s navedenim Zakonom i Ustavom koje je još uvijek u tijeku te da iz tog razloga daje pozitivno mišljenje na cjenik. Nadalje, da valja reći da iz provedenog postupka, odnosno dostavljene dokumentacije proizlazi i da je tuženik sudjelovao u javnom savjetovanju koje je provodilo Gradsko vijeće Grada Varaždina sa zainteresiranom javnošću za upoznavanje javnosti s nacrtom Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o načinu pružanja javnih usluga prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području Grada Varaždina koje je trajalo od 17. studenoga do 16. prosinca 2018., no svi njegovi prijedlozi i primjedbe nisu prihvaćeni. Također u pojedinim spornim objavama tuženik spominje gradonačelnika Grada Varaždina Ivana Čehoka, te Grad (Varaždin), a također tuženik u svojoj izjavi na javnom prosvjedu održanom 5. siječnja 2019. spominje javno savjetovanje Grada Varaždina, Gradsko vijeće i Čehoka, te iz toga sud zaključuje da sporne izjave i objave tuženika nisu bile samo neposredna kritika u postupanju i poslovanju tužitelja nego i gradskoj vlasti, odnosno gradonačelniku Grada Varaždina čemu ide i prilog činjenica da je povodom tog prosvjeda objavljen članak u Varaždinskim vijestima pod naslovom "Prosvjed na korzu: Varaždinci zatražili niže cijene odvoza otpada i pozvali Čehoka na odgovornost", kao i članak objavljen u Varaždinskom.rtl.hr. pod naslovom "Varaždinci nisu ovce, par stotina nezadovoljnih građana prosvjedovalo protiv gradske uprave zbog problema sa smećem", a isto proizlazi i iz članka objavljenom na Direktno.hr pod naslovom "Varaždinci prosvjedovali zbog poskupljenja odvoza smeća". Nadalje, analizirajući sporne izjave tuženika na javnom prosvjedu održanom 5. siječnja 2019. u cjelokupnom kontekstu i okolnostima, te njegove objave i komentare u Facebook grupi Varaždinsko smeće

sud je ocijenio da iste nisu klevetničke te da iste predstavljaju vrijednosni sud i kritiku u postupanju i poslovanju tužitelja kao pružatelja javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području Grada Varaždina, a koja pravna osoba je ujedno i u suvlasništvu Grada Varaždina, odnosno Grad Varaždin je jedan od osnivača iste. Tu valja reći i da je na temelju iskaza zakonskog zastupnika tužitelja utvrđeno da se oko 80% djelatnosti tužitelja odnosi na gospodarenje komunalnim otpadom kao javnom uslugom, a također iz pregleda prihoda tužitelja u 2017. i 2018. je utvrđeno da većina prihoda tužitelja proizlazi iz te djelatnosti te da se prihod tužitelja od javne usluge sakupljanja komunalnog otpada u 2018. godini (dakle u kojoj se počeo primjenjivati novi cjenik tužitelja) povećao za preko 50%. Također valja reći da iz provedenog postupka proizlazi i da se cijena te javne usluge u 2019. godini dva puta snižavala pod pritiskom korisnika usluga tužitelja i javnosti, a dio istih je i tuženik. Nadalje, valja reći da sud cjelovitim razmatranjem objava i napisa tuženika na Facebook grupi Varaždinci za Čehoka i na temelju iskaza tuženika koji je sud u tom pravcu, a i u cjelini prihvatio kao istinit, utvrdio da se on tim objavama očitovao i obraćao Varaždincima za Čehoka, a ne tužitelju. U provedenom postupku je utvrđeno i da tuženik nije izjavio, niti objavio napis da tužitelj ostvaruje "ekstraprofit" već je koristio termin ekstraprihod, koji prema stajalištu suda nema takvu težinu u negativnom smislu kako to tvrdi tužitelj. Glede termina "pljačka" sud zaključuje da je tuženik isti koristio u prenesenom značenju te da time nije prikazao tužitelja kao nečasnu organizaciju. Nadalje, valja reći da je zakonski zastupnik tužitelja iskazivao o tome na koji način je izjava tuženika na javnom prosvjedu i njegove sporne objave na facebook grupi utjecale na poslovni ugled i poslovanje tužitelja na način da je u 2018. godini bilo oko 1% nezadovoljnih korisnika usluge, odnosno službenih prigovora u pismenom obliku, no da je bilo i neslužbenih prigovora putem telefona, gdje je bilo vrijeđanja i nazivanja lopovima i da se naplaćuje nešto što ne bi trebalo, međutim konkretne podatke za 2019. godinu nije imao. Tu valja reći da je sud zauzeo stajalište da ako se i povećao broj prigovora u pismenom obliku i neslužbenih prigovora putem telefona u 2019. (s obzirom da sporne izjave i objave tuženika datiraju iz 2019. godine), o čemu iz iskaza zakonskog zastupnika tužitelja proizlazi da tužitelj nema ili još nema nikakve konkretne podatke, isto se ne može pripisati isključivo tim tuženikovim spornim izjavama i objavama s obzirom da iz dokumentacije u spisu i dostavljenih snimki proizlazi da su nove cijene javne usluge prikupljanja komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području Grada Varaždina, a koju pruža tužitelj kritizirali i drugi korisnici te javne usluge (između ostalog i na javnom prosvjedu održanom 5. siječnja 2019. i objavama na facebooku). Tu valja napomenuti da iz pregledane snimke prosvjeda od 5. siječnja 2020. jasno proizlazi da se tuženik nije predstavio kako stručnjak, nego osoba koja ga je pozvala kao govornika, što je tuženik demantirao u svojoj izjavi, a na temelju njegovog iskaza utvrđuje da je svoje izjave temeljio na javno dostupnim podacima o količinama prikupljenog otpada u prethodnim razdobljima. Nadalje, valja reći da je sud na temelju cjelokupnog provedenog postupka zauzeo stajalište da spornim izjavama na javnom prosvjedu održanom 5. siječnja 2019. objavama u facebook grupi Varaždinsko smeće i Varaždinci za Čehoka tuženik kritizira gradsku vlast (Gradsko vijeće i gradonačelnika) te sustav općenito, a ne (samo) tužitelja, te sagledavši izjave i objave tuženika u kontekstu i okolnostima u kojima je tuženik te izjave dao i to činjenicu da je na snagu stupio novi cjenik tužitelja za javnu uslugu sakupljanja i zbrinjavanja komunalnog otpada kojima se znatno povećala cijena korisnicima te usluge što je izazvalo javnu raspravu o pitanjima opravdanosti i pravilnosti istoga u kojoj javnoj raspravi je sudjelovao tuženik, sud je ocijenio da se u konkretnom slučaju treba voditi računa i o zakonom zaštićenim vrijednostima tužitelja i pravu zaštićenom Ustavom tužitelja (čl. 35. Ustava Republike Hrvatske), no i Ustavom zajamčenom pravu tuženika na slobodu mišljenja i izražavanja (čl. 38.st.1. i 2. Ustava Republike Hrvatske) kao i čl. 10. Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Dakle, u konkretnom

slučaju treba voditi računa je li izjavama i objavama tuženika povrijeđeno pravo na štetu poslovnog ugleda tužitelja, odnosno njegovo pravo na ime ugled i čast, te da li težina te povrede i okolnosti slučaja opravdavaju dosuditi tužitelju pravičnu novčanu naknadu te da li bi se u konkretnom slučaju trebalo dati prednost pravnoj zaštiti jamstva štovanja tužiteljeva poslovnog ugleda, imena i časti u odnosu na pravo tuženika na slobodu govora i izražavanja misli. U konkretnom slučaju je sud ocijenio da su tuženikove sporne izjave i objave dane u okviru rasprave u javnom interesu u demokratskom društvu, te da iste predstavljaju prihvatljivu kritiku, između ostalog, tužitelju kao pravnoj osobi koja pruža javnu uslugu prikupljanja komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području Grada Varaždina i koja je u suvlasništvu Grada Varaždina, te da iste ne predstavljaju takav napad na tužitelja, koji bi izazvao takvu povredu ugleda, imena i časti tužitelja da bi težina te povrede i okolnosti slučaja opravdale dosuditi mu pravičnu novčanu naknadu u iznosu od 30.000,00 kn. Stoga je na temelju provedenog postupka prema ocjeni ovoga suda valjalo odbiti tužbeni zahtjev tužitelja kao neosnovan odnosno odlučiti kao pod točkom 1. izreke presude.

Po ocjeni ovog suda u donošenju pobijane presude nije počinjena niti jedna apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. Zakona o parničnom postupku («Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 84/08, 123/08, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19 - dalje ZPP) na koje pazi po službenoj dužnosti temeljem čl. 365. st. 2. ZPP-a, a ni ona iz točke 11. na koju sadržajno upire tužitelj jer odluka nema proturječnosti ili pak nedostataka zbog kojih se ne bi mogla ispitati.

Isto tako, odluka nije rezultat ni pogrešne primjene materijalnog prava jer je sud prvog stupnja pravilno zaključio da tuženik nije odštetno odgovoran pa se i u žalbi neosnovano vrlo široko navodi da na strani tuženika postoji subjektivni element protupravnosti zbog riječi koje je tuženik nesporno izjavio.

Naime, odlučujući u skladu s citiranom materijalno-pravnom odredbom o pitanju odštetne odgovornosti tuženika i ovaj sud s osnovom zaključuje da za nastalu štetu tuženik nije odgovoran i da je otklonio inače pretpostavljenu krivnju kao pretpostavku za njegovu odštetnu odgovornost.

Prije svega, treba reći da što se tiče velikog broja riječi upućenih gradonačelniku Varaždina Ivanu Čehoku tužitelj nije aktivno legitimiran za naknadu neimovinske štete, kako to pravilno zaključuje sud prvog stupnja.

Što se pak tiče nesporne činjenice da je tuženik manje na javnom mjestu te često i vrlo opširno uglavnom na društvenim mrežama kritizirao (i) tužitelja kao komunalno trgovačko društvo zaduženo za uklanjanje i zbrinjavanje komunalnog i biorazgradivog komunalnog otpada na području Grada Varaždina treba reći treba Ustavni sud Republike Hrvatske u tom smislu u više svojih odluka ističe (na primjer broj: U-III-1084/2014 i recentna broj: U-III-3422/2019) da je prihvatio načelna stajališta ESLJP-a o pravu na slobodu mišljenja i izražavanja iz čl. 38. Ustava Republike Hrvatske koja odredba glasi:

" Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informaciji.

Jamči se pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ograničenja prava na pristup informacijama moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju te nužna u slobodnom i demokratskom društvu, a propisuju se zakonom.

Jamči se pravo na ispravak svakomu komu je javnom viješću povrijeđeno Ustavom i zakonom utvrđeno pravo."

Sloboda izražavanja predstavlja jedno od temeljnih načela demokratskog društva i jedan od osnovnih uvjeta za njegov napredak i za ispunjenje svakog pojedinca. Pravo na slobodu izražavanja odnosi se ne samo na "informacije" ili "ideje" koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju. To zahtijevaju pluralizam, tolerancija i slobodoumlje bez kojih nema "demokratskog društva". Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanima zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni. Ta ograničenja moraju biti strogo tumačena, a potreba za njima mora biti uvjerljivo utvrđena (usporedi s predmetima ESLJP-a Guja protiv Moldavije [Vv], br. 14277/04, § 69., presuda od 12. veljače 2008.; i Bédat protiv Švicarske [Vv], br. 56925/08, § 48., presuda od 29. ožujka 2016.).

Drugim riječima, pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno pravo. Članak 10. Konvencije, kao ni članak 38. Ustava, ne jamči neograničenu slobodu izražavanja. Sloboda izražavanja može biti ograničena ako je to nužno u demokratskom društvu.

Test nužnosti u demokratskom društvu zahtjeva da sud pred kojim se nađe "zahtjev" za ograničenje nečije slobode izražavanja utvrdi je li ograničenje slobode izražavanja prijeko društveno potrebno i je li ono razmjerno legitimnom cilju, te da za to ograničenje navede relevantne i dostatne razloge (usporedi sa Satakunnan Markkinapörssi Oy i Satamedia Oy protiv Finske [Vv], br. 931/13, presuda od 27. lipnja 2017.). Ograničenje prava na slobodu izražavanja mora se razmotriti u kontekstu slučaja u cjelini, uključujući sadržaj izjava i kontekst u kojem su one dane (usporedi s Europapress holding d.o.o. protiv Hrvatske, br. 25333/06, § 54., presuda od 22. listopada 2009.).

Pri ocjenjivanju razmjernosti miješanja treba razlikovati izjave o činjenicama od vrijednosnih sudova. Dok se postojanje činjenica može dokazati, istinitost vrijednosnih sudova nije dokaziva, stoga ne bi trebalo zahtijevati od tuženika da dokaže istinitost vrijednosnog suda. Kada se radi o vrijednosnim sudovima, razmjernost ograničenja slobode izražavanja može ovisiti o tome postoji li dostatna činjenična osnova koja te sudove podržava, u suprotnom se ti sudovi mogu smatrati pretjeranima. Kako bi se moglo razlikovati radi li se o izjavi o činjenicama ili o vrijednosnom sudu nužno je uzeti u obzir okolnosti svakog slučaja i "opći ton" (general tone) izjave o kojoj se radi, imajući u vidu da će tvrdnje o temama od javnog interesa u pravilu biti vrijednosni sudovi, a ne izjave o činjenicama (usporedi s Morice protiv Francuske [Vv], br. 29369/10, § 126., presuda od 23. travnja 2015.).

Kada je sporna izjava dana u kontekstu političke debate o pitanju od javnog interesa, prihvatljiva su samo najnužnija ograničenja slobode govora jer je sloboda političke debate u samoj srži koncepta demokratskog društva. Stoga su granice prihvatljive kritike šire u slučaju same ličnosti političara nego kod privatnih osoba. Za razliku od ovih posljednjih, političar je

neizbježno i svjesno otvoreniji za pomno ispitivanje svake njegove ili njezine riječi i djela i sukladno tome mora iskazivati veći stupanj tolerancije (usporedi sa Sürek protiv Turske /br. 1/ [Vv], br. 26682/95, § 61., presuda od 8. srpnja 1999.; Mladina d.d. Ljubljana protiv Slovenije, br. 20981/10, § 40., presuda od 17. travnja 2014.; Lingens protiv Austrije, br. 9815/82, § 42., presuda od 8. srpnja 1986.; i Lopes Gomes da Silva protiv Portugala, br. 37698/97, § 30., presuda od 28. rujna 2000.).

U okolnostima u kojima sporna izjava utječe na ugled, čast, dostojanstvo ili prava drugih, taj je "sukob" potrebno rješavati vaganjem relevantnih čimbenika koji se odnose na dvije zaštićene vrijednosti: s jedne strane, pravo na slobodu izražavanja, i s druge strane, pravo na poštovanje osobnog života drugih (usporedi s Von Hannover protiv Njemačke /br. 2/ [Vv], br. 40660/08 i 60641/08, §§ 104. - 107., presuda od 7. veljače 2012.; Axel Springer AG protiv Njemačke [Vv], br. 39954/08, §§ 85. - 88., presuda od 7. veljače 2012.; Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske [Vv], br. 40454/07, §§ 90. - 93., presuda od 10. studenoga 2015.; i Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine [Vv], br. 17224/11, § 77., presuda od 27. lipnja 2017.).

Riječ je o pravima koja zaslužuju jednaku zaštitu te je zadatak sudova postići pravičnu ravnotežu tih prava. U slučajevima koji zahtijevaju vaganje između tih dviju vrijednosti ishod za osobu koja tvrdi da joj je nečijim javnim istupom povrijeđeno dostojanstvo, čast ili ugled, u načelu, treba biti jednak kao da se odlučuje o prigovoru povrede slobode izražavanja misli (usporedi s Narodni list d.d. protiv Hrvatske, br. 2782/12, § 70., presuda od 8. studenoga 2018.).

Dakle, pri ocjeni je li došlo do povrede slobode izražavanja potrebno je sagledati svaki pojedini slučaj u svjetlu svih okolnosti uključujući sadržaj spornih navoda kao i kontekst u kojemu su ti navodi izrečeni u skladu s neodgodivom društvenom potrebom izražavanja mišljenja i izražavanja, odnosno kako to pravilno zaključuje sud prvog stupnja da su tuženikove sporne izjave i objave dane u okviru rasprave u javnom interesu u demokratskom društvu te da iste predstavljaju prihvatljivu kritiku tužitelju kao pravnoj osobi koja pruža javnu uslugu prikupljanja komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području Grada Varaždina.

U konkretnom slučaju tuženik je, kao mnogi potrošači, bio i po ocjeni ovog suda opravdano nezadovoljan uslugom tužitelja kao komunalnog trgovačkog društva zaduženog za uklanjanje otpada u skladu s Zakonom o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“ broj 94/13, 73/17, 14/19 i 98/19) koji je usklađen sa stečevinom i direktivama Europske unije i koji Zakon u čl. 28. detaljno regulira obveze jedinice lokalne samouprave na način:

"(1) Izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave dužno je na svom području osigurati:

1. obavljanje javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada i usluge povezane s javnom uslugom na način propisan ovim Zakonom i uredbom iz članka 29. stavka 10. ovoga Zakona,

2. odvojeno prikupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira i kartona, metala, stakla, plastike i tekstila, krupnog (glomaznog) komunalnog otpada i otpada propisanog pravilnikom iz članka 86. stavka 4. ovoga Zakona,

3. sprječavanje odbacivanja otpada na način suprotan ovom Zakonu te uklanjanje tako odbačenog otpada,

4. provedbu Plana
5. donošenje i provedbu plana gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba,
6. provođenje izobrazno-informativne aktivnosti na svom području,
7. mogućnost provedbe akcija prikupljanja otpada,
8. predaju miješanog komunalnog otpada u centar za gospodarenje otpadom sukladno Planu, a sve sukladno Sporazumu koje je Izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave dužno potpisati s pripadajućim centrom za gospodarenje otpadom kojim će regulirati međusobne odnose vezane za predaju miješanog komunalnog otpada i
9. prestanak rada i zatvaranje odlagališta kojim upravlja pravna osoba koja je u vlasništvu jedinice lokalne samouprave te preuzimati miješani komunalni otpad prikupljen iz određene jedinice lokalne samouprave sukladno Odluci iz članka 26. stavka 11. ovoga Zakona.

(2) Više jedinica lokalne samouprave mogu sporazumno osigurati zajedničko ispunjenje jedne ili više obveza iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave dužno je osigurati provedbu mjera u sustavu sakupljanja posebnih kategorija otpada propisanih propisom koji uređuje gospodarenje posebnom kategorijom otpada.

(4) Izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave dužno je osigurati provedbu obveze iz stavka 1. ovoga članka na kvalitetan, postojan i ekonomski učinkovit način u skladu s načelima održivog razvoja, zaštite okoliša i gospodarenja otpadom, osiguravajući pri tom javnost rada.

(5) Trgovačko društvo, koje obavlja djelatnost i poslove centra za gospodarenje otpadom, dužno je primjenjivati istu cijenu obrade preuzetog miješanog komunalnog otpada po toni za sve davatelje javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada, koji su sukladno Planu dužni predavati miješani komunalni otpad u taj centar za gospodarenje otpadom.

(6) Izvršno tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave i jedinice lokalne samouprave, koja je vlasnik trgovačkog društva koje obavlja djelatnost i poslove centra za gospodarenje otpadom, dužno je osigurati provedbu obveze iz stavka 5. ovoga članka."

Da je tuženik imao potrebu za društvenim izražavanjem svog negativnog mišljenja o radu tužitelja potvrđuje činjenica da iz provedenog postupka proizlazi da se cijena te javne usluge baš u 2019. godini dva puta snižavala očito pod pritiskom korisnika usluga tužitelja i javnosti, a dio istih je i tuženik, koja situacija je općepoznata budući su mediji izvješćivali kako na nacionalnoj razini o gorućem višegodišnjem problemu skupljanja i odvoza smeća u Varaždinu (posebno bala smeća), tako i lokalni „Varaždinske vijesti“ koji su u izdanju od 18. siječnja 2019. objavili i sadržaj konstruktivnog sastanka FG „Varaždinsko smeće“ s gradonačelnikom, predsjednikom skupštine i direktorom komunalnog društva "Varkom" u kome su akceptirani prijedlozi FG iako direktor tužitelja nije htio pristupiti na sastanak (sve na www.varazdinske-vijesti.hr).

Moguće je da je tuženik u nekim svojim izjavama i pretjerao na čemu se inzistira u žalbi, kao primjerice kod izraza „pljačka“, ali kako bi naglasio nerazmjernost visine cijene i kvalitete komunalne usluge, te u sličnim izričajima, ali treba reći da se u slobodnim javnim raspravama o radu službi u javnom interesu, a to je tuženik u smislu čl. 10. citiranog Zakona o održivom gospodarenju otpadom, uvijek mogu potkrasti netočni navodi pa i pretjerivanja što nije potrebno sankcionirati jer bi to ograničavalo javnu raspravu, u smislu konvencijskog prava još od Rezolucije Savjeta Europe broj 428 (1970) i Ustavom zajamčene slobode mišljenja i izražavanja, na što nositelji javnih poslova u demokratskom društvu uvijek moraju biti spremni kako bi ih građani provjeravali i utjecali na njih da javne ovlasti i obveze izvršavaju na način koji odgovara njihovoj svrsi i da nositelji javnosti opravdaju svoje djelovanje zbog čega su po svojoj funkciji dužni otprijeti prozivke i kritike ma koliko one bile česte i pretjerane, drugim riječima od njih se opravdano očekuje da moraju imati viši stupanj tolerancije na javnu kritiku nego prosječni građani.

Kraj navedenog stanja stvari valjalo je odbiti žalbu tužitelja i odlučiti kao u izreci ove drugostupanjske odluke temeljem čl. 368. st. 1. i čl. 166. st. 1. ZPP-a.

U Zadru, 22. srpnja 2020.

S U D A C

Marin Grbić